

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliæ Qvadragesimales Reverendissimi D.ni P. F. Hieronymi Baptistæ De Lanvza Venerabilis memoriæ Episcopi Barbastrensis & Albarrazini, Ord. FF. Prædicatorum

Ex Hispanico idiomate in latinum perfectè fideliterq[ue] iuxta posteriorem omnium, nouamq[ue] editionem translatae, & ab innumeris cùm S. Scripturæ, tùm SS. Patrum typographicis erroribus emendatæ ... cum triplici Indice ...

Lanuza, Jerónimo Bautista de

Antverpiæ, 1649

§. 3. Est hæc lex eo delectabilior cum sit Dei lex, quo duriores sunt & curdeliores leges Dæmonis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53012](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53012)

5. Scriptura nominatur lex Dei absolute, hoc intelligi de lege amoris, quam Christus vocauit suum preceptum, & ex ea totam legem de pendere declarat: pariter & Prophetas. *Plenitudo legis est dilectio. Et qui diligit, malum non operatur.* Secundum hoc, principaliter loquitur Dauid de lege amoris. Illam ergo perferemus, & attentis in ea totius boni cunctis rationibus, obligabitur voluntas eam summa cum voluptate custodire, Dei corroborata subsidio.

§. 3. Est hac lex eo delectabilior, cum sit Dei, quo duriores sunt & crudeliores leges demonis.

10. **D**ico primum, si rem attentius consideremus, est hoc preceptum facile, suauis, & plenam dulcedine. Hoccine Pater: Ommino & ipsum videbis, manumque tanges, si primum verbum manducemus, quod est illud pronomen, (Ego) quod primum Christus dixit, quasi fundamentum. Attende (quæso) quis sit ille, qui tibi dilectionem præcipit inimicorum. Hoc ipsum voluit per Isaiam, vt in omnibus eius præceptis considerates, vt ea nobis facilia redderentur, & ea esse suauia intelligeremus.

1. Jo. 5. 4. Attendite ad me popule meus, & tribus mea, mandate: quia lex à me exiit. Hæc perpendens D. Ioannes dixit absolute: *Mandata eius gratia*

1. Ioan. 5. non sunt. Diligenter sollicitus fuit D. Ioannes, vt ab ore Christi suspenderetur, & maiori ratione dicere potuit illud Salomonis. *Ego os Regis obseruo.* Duo notantur à Sanctis præclarissima, in Christo Domino, dicere & agere. Alii tres Euangelistæ oculos suos, particulariter coniecerunt in efficaces Christi manus, quibus tot stupenda faciebat miracula; proinde in illis enarrandis plus occupantur. D. vero Ioannes singulariter aciem suam ad Christi os deflexit, dum doctrinam eius & verba perpendit, quæ ex eius ore procedebant, proinde illa specialius referenda calamum parat. Videtur interfuisse illi concioni, quam Christus habuit in monte, vbi diuinus ille legislator aperiens os suum supernas promulgat leges, & in rei veritate, penè omnes, quas habemus, tum temporis decreuit, & inter illas hanc quoque. *Ego autem dico vobis: Diligite inimicos vestros, quibus auditis, nos alloquitur: Mandata eius gratia non sunt.*

1. Ioan. 5. 3. Eccles. 8. 2.

I. **D**eici mandata gratia non

1. Ioan. 5. 3. Nolim inaduertenter prætereas hoc pronomen (Ego), d. Attendite & videte, quis ille sit, qui vobis hoc mandatum præscribit, & ex eo

clare elicetis grauiam non esse: *Mandata eius.* Quis est ille: ipsa suauitas, ipsa gloriæ dulcedo. Hinc ergo collige, esse eius leges suauissimas, leuissimas, & dulcissimas. Hoc fundamentum mixus D. Chrysost. eleganter, & subtiliter discit: a de quo scriptum alibi: *In omni bona philosophia hoc axioma receptum est: legem esse filiam legislatoris: nisi enim aliud est, quam decretum eorum & ceceptum in mente legislatoris (quam D. Aug. vocat ventrem animæ) in pectore & visceribus eius, quod ore quali patit; proinde necessario simile debet esse legislatori; & valde conforme eius intellectui, peccatori, visceribus, & eius naturæ apprime conueniens, sicut filius per omnia similis est patri, qui eum genuit. Quocirca catulus Leonis, fortitudinem habet eius, qui eum genuit, nec est illi aliunde quaerenda: Tigris vero secum annam deserit viscerum crudelitatem, in quibus fuit concepta; & lupi catulus voracitatem propriam ei, qui eum peperit: & vulpes doctæ versutias ad decipiendum, sine magistro; pariter & agnus ouis parentis præfert mansuetudinem. Quis non admiretur artificium sublimatorium ab hominibus inventum ad distillandas aquas. Inicis ventri eius herbas, & calore ignis, qui illum calefacit, vapores eliciuntur, qui in supremam eorum conuexum ascendunt, qui ibidem compressi, paulatim, per os, seu sublimatorii fistulam distillantur; & effluit aqua clarissima. Qualis vero est illa, quæ effluit aqua? Talis, quales sunt herbe, quas in ventre sublimatorii posuisti: Si rosas, violas, cariophyllon, silia liquefit & guttatim defluit aqua odorifera. Vespum si herbas foetidæ, & qualitatis fortioris immiseris, ne miretis; si aqua effluit eisdem qualitatis: quia illis conformis est. Legislatorem in Republica bene dixeris esse sublimatorium, qui loco situs emicent ex ore suo distillat aquas legum suarum impudicissimas, profluunt autem ille, ex eo quod peccatori inclusum gerit: Res enim considerat, secundum quod eas ipse capit: illas perpendit, ascendunt cogitationes variæ in caput eius, & hoc expedire, illud præiudicare, hoc præcipere, illud prohibere concludit, hinc profluunt, & eliquantur leges, ex ore eius clarissimæ. Hoc posito, nemo ambigit, quin peccatori eius & menti sint conformes, & ei, quod intus gerit, conuenientes.*

Hanc Christus philosophiam insinuat dum ait: *Ex abundantia cordis os loquitur &c. Et bonus homo de bono thesauro profert bona, & malus homo de malo thesauro profert mala.* Eandem etiam docet

Et illi 17. docet Sapiens hic verbis: Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius: ita verbum excoGITatum hominis, cor eius. III. Leges condunt Reges naturæ lux conseruantes.

doct Sapiens hic verbis: Sicut rusticatio de ligno ostendit fructum illius: ita verbum excoGITatum hominis, cor eius. Vult dicere, sicut ex textu Græco colligimus, & bene declarat Lanseus Episcopus Gandauensis, sicut arbor vel planta, quæ de terra excreuit, ostendit, quid illud sit quod operatus agricola in terræ visceribus recondidit: quod si nux prodierit, nux erat, quæ in terra abscondebatur; si malum punicum, semen plantauit mali punici. Ita dixit de sententia teu lege, quam homo ore suo profert; hæc enim arguit id, quod cordis visceribus inclusum gerebat, cum hæc de corde eius procedat, vt filia tali patre genita, cuius naturam & similitudinem referat. Quis hoc non reipia experiaur in Pharaone. Hic Rex erat Ægypti, & vt à tali condendæ erant leges conseruationi Reipublicæ necessariæ. Considerat populum Hebræum, cui prædecessores sui, ob beneficia à Ioseph olim recepta, honestum assignauerant habitandi locum, aduertit populum indies multiplicari nimis, germinantes, quasi sidera cæli. Quid tum? secum cepit tacitus cogitare, si res ita vltius proficiat, & populus in dies numero accrescat: verendum, ne fortior nobis, arma sumat, moueat seditiones, expugnatique nobis egrediatur de terra. Vt huic damno tempestiue obuietur, legem omnibus condit obstrictibus, quæ mulieribus Hebræis parientibus operam suam nauant, Simasculus fuerit, inter- fuisse enim si femina se seruate. Hæc Deus, vt in cor hominis tanta cadat crudelitas? Age, Rex crudelissime (vrger D. August.) quid hi commiserunt paruuli criminis? quid contra regnum tuum moliti sunt, cum vsque modo illud non intrarint, imo nec in mundum ipsum vt contra eor talem statuas legem, ab omni clementia profusus alienam? Ne miretis; Quæ enim lex ex tali ore proferri debuerat, nisi quæ conformis esset ei, quod pectori inclusum gerebat? Erat enim efferræ scuitiæ homo, qui nemini magis placebat, quam lupis; Deo refractarius, Getis ingrator, & vt pauis perstringam, audiamus; Spiritus S. de eo testimonium: Surrexit Rex notus, qui non nouerat Ioseph. q. d. Homo erat vilis, abiectus, tot receptis beneficiis inhumano, ita vt ea modis omnibus ituderet abscondere; & ab hominum memoria eradere, beneficia hæc tam præclare, quibus Ioseph Ægypti regnum octoginta annis affecerat; Lex ergo tam inhumano, ferali & ingrato pectore enata, conuenire debuit tantæ inhumanitati, scitanti & infanticidio.

Exo. 1. 16. Ser. 1. p. de tempor.

Exo. 1. 16.

Attende Nabuchodonosor mundi totius Primatem Monarcham: hic legem statuit, quicumque sapientum, Aruspicum, Astrologum eius non posset conicere somnium, illiusque edicere significatum: omnes perirent, & domus eorum publicarentur, & huic conformiter præcepit, magnus eorum numerus periret. Vt perirent omnes sapientes. Babylonis: Quia nocturnum eius somnium coniectare non potuissent. Quam legem iam merito Daniel vocat crudele decretum. Crudele sententia.

Dan. c. 2. 12.

Deinde aliam condit legem, vt omnes adorent statuum eius auream, quam erexerat, idque sob pena mortis, & hoc tam synecere, vt eius leges refractarios mitteret in fornacem ignis ardentis. Quis credat, quemquam adeo posse stultescere, vt tales promulget leges? Facile credes, si peccius eius Luciferiana instatur superbia & demoniaca ambitione turgidum, & Satânica præsumptione temerarium, & sui ipsius æstimatione solidum adnerteris: qui se vt Deum credebat, & volebat vt inueniretur nemo, qui eius non obediret vel minimo verbo, imo & eius cogitationibus. Quam hinc speras legem enascituram, nisi quæ manum det tantæ superbiæ, & euandæ præsumptioni?

12. 12.

Tertium vobis produco Regem Saulem: bellum & congressum parat aduersus exercitum hostium numerosissimum; summo mane, elucescente die legem indicit, ne quis sub pena capitis aut comæ aut bibat; nec micam panis, nec guttam aquæ. Maledictus vir, qui comederit panem vsque ad vesperam. Donec vleiscat de inimicis meis. Quis audiat vsquam tale, aut quis vidit huic simile? Num quid exercitui magis est commune, quam congressionis tempore milites cibo potuque recreare, quo vires, quo animos, ad pugnam recipiant? Omnium in hoc conuenit sententia. Perpicuum enim est, si fame deficiant, illa prius quam hostis, illos prosterneat. Et hæc fuit illa lex, quæ in viâ discrimen adduxit filium eius primogenitum, addo & totum exercitum. Facilis est responsio; conueniebant lex & legislator: Erat ille homodurus, fortissimus, querecus; qui biduanum posset seruare ieiunium, nec quidquam ei decresceret, huic tanto robori lex correspondebat.

1. Reg. 14. 25.

14.

Quid dicam? ipsa nos docet quotidiana experientia in Religionibus: quisque enim Præ- & Superlatus statuta sancit suæ naturæ & inclinationi riores in congrua: Videbis Prælatum robustum, optime religioni- valentem, qui abstemius tres dies perseueret, & bus.

vigili

vigil: hic præcipit ieiunia, hortatur ad abstinentiam, prædicat poenitentiam. Alium licet videre tristem, solitariū, hic silentium, solitudinem & secessum intulit: nec illum quid magis fatigat, quam si quis subditorum excundi petat licentiam. Illum suspicies vt spiritua lem, orationis cultorem, chori amicū, quidquid agit, loquitur, præcipit, consulti, chorū sonat, & quod illum maximè cruciat, est in choro defectus. Ex hoc principio trahit D. Chryostom. leges Dei non posse non esse suaves, leues, benevolas: dæmonis autem asperas, duras, laboriosas, & mille difficultatibus inoduras: Si enim leges esse debent conformes legislatoris nature, & eius quod ipse visceribus genit oclusum, tu considera, quid Deus suis recondat visceribus. Quid vero Deus visceribus recondit, nisi gloriam, requiem, dulcedinem, clementiam? Exclamat Sapiens: O quam bonus & suavis est Dominus, spiritus tuus in omnibus. Tu Domine suavis & mitis, exclamat David. Et iterum: Quam magna multitudo dulcedinis tua Domine! Tales indubie, erunt leges, quæ de isto procedent peccatore. Guttur illi suavitissimum. Sic sponsa sponsum laudat & sicut in Hebræo legimus: Guttur illius suavitates. Si proflueret aqua riuus per tubum sacchari neclareum, & omnes fistulae seu canales, per quos defluit, panes. essent sacchari, & in sua origine in sacchari concauum decideret: quis huius aquæ caperet dulcedinem? Tales esse proclamo leges, Dei ore manantes, quæ ob hanc causam vocantur à D. Ioanne: Mensura arundinea. Quæ lenissima est; prout Tract. 3. p. egimus. Dæmon vero, quid suo in peccatore gerat, nisi dæmoniacam malitiam, poenam horrendam, ferocia tormenta, intolerabiles nequitias, terribilem Tigridem: Tales timendæ sunt eius leges, & quæquid sibi subditis mandat, feritatem, anxietatem, difficultates, tormenta, & mortem spirat æternam.

Hoc facile est probari, si ea inspectemus, quæ idololatriæ præcipiebatur, quem absolute vt Deum adorabant, & eius regimine & legibus vivebant. Quid porro ab ipsis exigebatur? Vt filios, sibi charissimos enecarent, & ipsi eis necem inferrent quos intimè diligebant & sanguinem offerrent eorum, qui cæteros sortem & ensellare præcellabant; & proprii patres ac matres filiorum essent carnifices: Hoc ipsum toties nobis in memoriam reducit S. Scriptura per os David: Immolauerunt filios suos, & filias suas dæmonis. & c. effuderunt sanguinem innocentem & Quinimo & nostro ævo, in vnicacitate

Hom. 29. cit.
Sap. 12. 1.
Ps. 85. 5.
Ps. 36. 20.
Cant. 6. 5.
16.
Apoc. 6. 21.
15.
Tract. 3. p.
3. §. 5.
V.
Nec non & diabolus.
Ps. 103.
37.

Mexico, antequam illis Euangelii lux efflueret, quidam ibidem Diabolus adorabatur, qui hanc illis legem statuerat, vt ei singulis annis offerrent viginti millia corda paruulorum, & in holocaustum adolerent. Quis tibi infensissimus hostis, æuora peteret? Et modo, his qui ei seruiant, attende (ait Diuus Chryostom.) Quæ mandet, non nisi duriora, laboriosa, & intolerabiles continentia cruciatu? quid tibi præcipit? vt fueris, vt mactes, vt irrites, vt mulierem alienam ad inhonesta sollicites? quid eo laboriosius? si talia tibi Deus præciperet, quid diceret? si tibi Deus præciperet furari, & alteri pallum tollere, non quereretur? quid quomodo hoc facturus sum, multam scdam trahit hoc difficultatem, & expono periculo honorem meum, mem salutem & vitam. Si tibi iniungeret, vt alienam vxorem prouocares, vel vicini tui filiam, an non opponeres? Domine arduum hoc est, & inexhausti laboris opus, negotium est multæ anxietatis, audaciæ, periculi. Mille me expono controuersis, iurgis, inimicitis cum matro, cum patre, cum parentibus, cum mea vxore, & bonis omnibus; & vt ad rem recurrat oratio, si hæc eius esset lex vt perpetuas gereres inimicitias, vt pertinacem & vindictæ cupidum te exhiberes, vt nunquam hostem in gratiam reciperes: quot replicas audiremus. Quid nam semper ferro grauius & peruisit anxius incedam, securus nutrieus, inlomis, propria erodens viscera ira inflammatus, vitam meam dubiæ fortunæ exponens, & animam meam spinis vndequaque gerens circumseptam? Hæc enim omnia necessario tibi forent agenda, vt ab holte vindictam sumeres. Non hæc tibi præcipit, sed vt in pace viuas, & his contentus, quæ tibi Deus donauit, lætus dies tuos transigas, quætu in domo tua panem comedas, cum filiis tuis & vxore tota familia læteris, nec tibi cor nimis terroribus & nocua sollicitudine exedas, sed his omnibus liber: securus dormias. Non te turbes, non inquietes, nec de cubiculo aut lecto formidine teritus exedas: An hæc non facilia? non suauia? Contrarium plenum difficultatibus, sentibus & spinis negotium de quibus alias.

Quocirca præclara sic concludi: ratione Diuus Chryostom, Perpende o Christiane, argentes & multas illas rationes, quibus obligaris agere, id quod tibi Deus præcipit, & non id quod tibi Diabolus præscribit. Primum attende, illum esse Deum verum omni reuerentia

13. 21.
Hoc 21.
cit.
VI.
Pariter & Deus.
Tract. 12. p.
3. §. 11.
12. 12.

rentia & obedientia dignissimum : Dominum tuum , patrem tuum , benefactorem tuum , tuum amicum , tuum relemptorem , qui tibi esse , vitam & respirationem dedit , qui te diuino suo subsidio fonet . Illa vero lex , si diaboli inimici cui , destructoris tui , qui tibi damnium intulit , mortem adsciuit & perditionem , & cui non aliud in mentem venit , quam te barathro abloptum videre damnationis , Secunda sit , quod Deus , cuius si legibus obtemperes , præmium offeret , regna , gloriam , caelos , calcare stellas , & omnis boni abundantiam . Diabolus , si legibus ab eo factis consentias , hæc sunt , quæ tibi spondet , dolores , mortes æternas ignis , vermes corrosores , duriora tormenta & sine fine duratura . Quando ad nihil eorum aures præbes , quæ tanti sunt ponderis : id saltem egeris , considerando ea quæ tibi præcipit , cum diabolus nihil aliud tibi iniungat , quam labores , angustias , sollicitudinem perpetuam . quæ si qui fecerint , tandem post pusillum lassatos esse conuerterunt , & grauissimo pondere oneratos : quorum lamenta sic describit Sapiens . *Lassati sumus in via iniquitatis , & perditionis , & ambulauimus vias difficiles .* Quæ vero tibi Deus mandat , ad quietem , pacem , suauitatem spectant , vt pacificus viuas , securus dormias , lactus comedas , hilaris incedas , corpore & anima tutus . O quam multis possemus occinere verba illa , quæ Dominus tanta emphasi populo suo rebellis olim dixit : *Es quod non seruius Domino Deo tuo in gaudio , coralsque lætitia , seruius inimico tuo &c .* & ponet iugum ferreum super ceruicem tuam , donec te conerit . An tibi pacem non placet conciliare : faciendo Dei voluntatem , ignoscendo ei qui te calumniatus est , viuere in pace , quiete latari in domo tuacum vxore , filiis , & bonis tuis : Diabolo seruius , qui tibi viuidictam suadet , & cernici tuæ iugum imponet , iugum intolerabile prædonum quod tibi vitam , bona , quietem auferat , & curis , angustias , stimulis , laboribus contritum diseruciet , donec corpore & anima æternum te disperdat .

§. 4. Facile est hoc præceptum , est enim scedula consignationis Dei , ex amore , quo eam diligere obligaris .

Reuoluamus denuo hunc bolum , eumque commanducemus : & facile (sic vobis affirmit) traicietur , facile erit amare *Hieron. Bap. de la Nuxa. Tom. 1.*

inimicos . O Pater , & hoc nobis affirma : quem modum reperies , quo mihi sit facile cum , qui me odit , diligere ? ei benefacere , qui me persequitur ? Delectaret valde : si mihi hoc persuaderes , licet foret permolesum & ultra vires meas , & vix obmuturando , quiescerem . Mouit mihi risum conceptus quidam , tam festiuus , quam oratorius eius qui cum tantus esset , nomine aurei oris gloriatur . Diuus inquam Chrysostomus Concionem habuit hic Demosthenes Christianus ad populum Antiochenum : *Hom. 68.* & multis rationibus ei conatus est persuadere ad populi dilectionem inimicorum ; ad hoc disertissima & sum. Te. 3. compitissima vltus est oratione vt videtur . *Qua Epist. 13. ad Paulum circa finem.* si quidam flunius eloquentia : prout Diuus Hieronimus Lactantium intitulauit , cumque iam totis viribus intenderet , & omnibus neruis orationis fluxum prosequeretur , subito sublitit , & ait : Quid mihi proderit , quod me ipsum excruciem , & velis remisque contendam vobis persuadere inimicorum dilectionem , cum sermone habeam ad eos , qui ne quidem amicos suos diligunt , vt decet . *Non aduertebam hæc dicens , cum tu , qui neque patrem se diligentibus exhibent charitatem , sermonem esse .* Et sic se res habet , quam paucos inuenies , qui diligentes se diligunt ? quæ ingratitude parantur benefactoribus ? quæ beneficiorum obliuio ? quæ amicitia vincula contempta ? Quot mala correspondentia ? Si aures præstes , quas quaso quectas & quidem iustas de amicis es auditurus , prodictiones , dissimulationes ? de quibus eleganter Diuus Hieronymus perpendens illa Domini verba ex Michaa . *Nolite credere amico , & nolite confidere in duce , ab ea qua dormit in sinu tuo . clauda claustra oris tui : quia filius contumeliam facit patri , & filia consurgit aduersus matrem suam & nurus aduersus socrum suam & inimici hominis domestici eius .* An arctior detur amicitia ratio , quam ea , quæ est inter patrem & filium , inter matrem & filiam , inter fratrem & fratrem & cetera . Nequaquam , porro quam male sibi conueniunt adducit hic Diuus Hieronimus Proverbium illud . *Amicus dum quaeritur , vix inuenitur , difficile seruatur .* Multi mirantur quod scripsit Cicero , omnibus retro sæculis vix duo aut tria paria amicorum inueniri , qui reciprocam interesse seruarent amicitiam , qui fuerunt Pylades & Orestes , Damon & Pythias : Nylus & Eurialus , Et si modo amicitias consideremus , o vti nam vcl vnã ex illis , integram & inuiolatam , & æqualem inueniamus . Si igitur isth

Cap. 1. 7.

Deutero. 21. 47.

Li. 2. in. 2. 7. Mich. Mich. 7. 3.

D. Hier. lib. de A. 1. 1. 1.

13. 74

2

fit